Participatieverslag Inloopsessies Energiestrategie Bergeijk

Inleiding

Op twee inloopavonden op 21 en 22 september in Luyksgestel en Bergeijk zijn de voorlopige uitgangspunten voor de Energiestrategie Bergeijk besproken met inwoners. Tijdens deze bijeenkomsten konden bezoekers reageren op de voorgestelde uitgangspunten, aandachtspunten meegeven en reflecteren op het proces. Er zijn circa 70 mensen naar de inloopsessie gekomen en er zijn 55 schriftelijke reacties achtergelaten.
Deze verslaglegging beschrijft de input die tijdens de inloopsessies is opgehaald en de hoe deze wordt meegenomen bij de verdere uitwerking van de Energiestrategie.
De uitgangspunten zijn eerder opgesteld op basis van een uitgebreid participatietraject dat gedurende twee maanden heeft plaatsgevonden. De resultaten van dat traject worden afzonderlijk gerapporteerd.

Algemeen beeld

De reacties tijdens de inloopsessies bevestigen grotendeels de richting van de voorlopige uitgangspunten. Inwoners geven op enkele onderwerpen aanvullende accenten mee. Uit de reacties komen vier grote thema's naar voren:

1. Bescherm gezondheid, natuur en landschap.
2. Geef inwoners meer invloed en lokaal eigenaarschap.
3. Veel inwoners geven prioriteit aan energiebesparing, opslag en kleinschalige oplossingen.
4. Onderbouw waarom bepaalde grootschalige maatregelen wel of niet nodig zijn.

Daarnaast blijkt dat de discussie vooral gaat over de manier waarop de energietransitie wordt vormgegeven. Daarbij komen steeds de volgende afwegingen terug:

- windenergie versus alternatieve oplossingen;
- lokaal versus regionaal organiseren;
- mogelijke overlast van grootschalige opwek van energie met zon en wind;
- wie profiteert van ontwikkelingen en wie ondervindt eventuele nadelen;
- gebrek aan vertrouwen in de overheid vanwege onvrede over bovengemeentelijk beleid.

Over het algemeen vond men het goede uitgangspunten, maar er werd ook aangegeven dat je het hier moeilijk mee oneens kunt zijn. Daarmee werd bedoeld dat sommige uitgangspunten onderling tegenstrijdig zijn en de strategische keuzes nog gemaakt moeten worden.

Conclusies per uitgangspunt

Uitgangspunt 1: We streven naar een betaalbare en toekomstbestendige energievoorziening

Energie besparen als basis
In meerdere reacties wordt energiebesparing genoemd als eerste stap in de energietransitie.
Terugkerende punten:

- Eerst isoleren.
- Woningen en bedrijven verduurzamen.
- Meer ondersteuning voor energiebesparing.
- Meer nadruk op individuele verantwoordelijkheid.
- Eerst de energievraag verminderen voordat nieuwe energie moet worden opgewekt.

Wat nemen we mee?
De reacties bevestigen dat inwoners energiebesparing zien als een belangrijke eerste stap. Energiebesparing is vaak de meest directe manier om energiekosten te verlagen, de energievraag te beperken en de druk op het energiesysteem te verminderen. Mensen leken zich echter niet altijd te beseffen dat deze eerste stap de noodzaak van grote opwekbronnen niet wegneemt. Daarnaast geven deelnemers aan dat eerst gekeken moet worden hoe bestaande voorzieningen beter kunnen worden benut voordat nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden. Energiebesparing blijft daarom een belangrijk onderdeel van de Energiestrategie. De Energiestrategie gaat ook in meer detail in op de energiebehoefte van de gemeente.

Uitgangspunt 2: We voorzien samen in onze energiebehoefte

Lokaal zeggenschap en eigenaarschap
Veel reacties gaan over de vraag wie beslist over de energievoorziening en wie profiteert van opbrengsten. Er werd ook meermaals aangegeven dat men niet wil dat er energie wordt opgewerkt voor buiten de gemeente. Sommige deelnemers vragen zich daarentegen af of energievraagstukken uitsluitend lokaal georganiseerd moeten worden. Zij wijzen erop dat energie ook een regionale of nationale opgave is. Er is een afweging tussen lokaal eigenaarschap enerzijds en de voordelen van samenwerking op grotere schaal anderzijds.

Terugkerende punten:

- Lokale regie behouden.
- Profiteren van lokale opbrengsten.
- Energiecoöperaties ondersteunen.
- Opbrengsten eerlijk verdelen.
- Niet afhankelijk worden van externe partijen.
- Kritische houding richting provincie.

Wat nemen we mee?

De reacties bevestigen dat veel inwoners waarde hechten aan lokale betrokkenheid, zeggenschap en profijt van de energietransitie. Tegelijkertijd is er bij een deel van de bezoekers twijfel over de mate waarin betrokkenheid en zeggenschap daadwerkelijk kunnen worden geborgd. Tijdens de inloopsessies bleek dat aanvullende toelichting dit beeld soms kon nuanceren. In de Energiestrategie wordt daarom aandacht besteed aan de mogelijkheden om betrokkenheid, zeggenschap en lokaal profijt te organiseren en te borgen. De reacties laten bovendien zien dat lokaal eigenaarschap en samenwerking op grotere schaal elkaar niet hoeven uit te sluiten.

Uitgangspunt 3: We zetten in op lokale opwek en opslag van hernieuwbare energie

Weerstand tegen grootschalige windenergie
Een groot deel van de reacties gaat expliciet over windturbines. Er zijn ook reacties die aangeven dat windenergie nodig is voor zelfvoorzienendheid en dat Bergeijk zelf verantwoordelijkheid moet nemen voor energieopwekking. De discussie vooral over de vraag of windenergie een acceptabele oplossing is en onder welke voorwaarden.

Terugkerende punten:
- Afwijzing van grote windturbines.
- Verzoek om gezondheidseffecten zorgvuldig te onderzoeken.
- Zorgen over een ongelijke verdeling van lusten en lasten.

Voorkeur voor kleinschalige en lokale oplossingen
Verschillende inwoners geven aan een voorkeur te hebben voor een optelsom van kleinschalige en lokale maatregelen boven enkele grote energieprojecten. Tegelijkertijd lijkt niet altijd het besef aanwezig dat kleine maatregelen per locatie een veel lagere energieopbrengst hebben en minder efficiënt zijn dan grootschalige energieprojecten. Verschillende kleinere maatregelen worden als voorkeursrichting genoemd, zoals:
- Zonnepanelen op daken en parkeerterreinen.
- Batterijen op wijk-, straat- of buurtniveau.
- Energiegemeenschappen.
- Slim energiemanagement.
- Mestvergisting.

Opslag, netcongestie en energiesysteem
Een aantal reacties gaat over de praktische werking van het energiesysteem. Inwoners vinden het belangrijk dat niet alleen wordt gekeken naar energieopwekking, maar ook naar de manier waarop energie wordt opgeslagen, verdeeld en gebruikt.

Terugkerende punten:
- Batterijopslag op woning-, wijk- of buurtniveau.
- Slim sturen van vraag en aanbod.
- Dynamische tarieven.
- Opslagcapaciteit meenemen in nieuwbouw.

Wat nemen we mee?
De reacties onderstrepen het belang van een zorgvuldige afweging tussen verschillende technieken voor duurzame energieopwekking en tussen kleinschalige en grootschalige oplossingen. In de Energiestrategie werken we deze afweging verder uit, waarbij aandacht wordt besteed aan de voor- en nadelen van verschillende technieken en hun bijdrage aan een toekomstbestendig energiesysteem. Daarnaast blijkt uit de reacties het belang van transparantie over de onderzochte oplossingen en de gemaakte keuzes. In de Energiestrategie maken we deze afwegingen daarom inzichtelijk en leggen we uit welke alternatieven zijn onderzocht en welke overwegingen aan keuzes ten grondslag liggen. Daarmee wordt duidelijk hoe verschillende oplossingen bijdragen aan de energieopgave en waarom bepaalde keuzes worden gemaakt.

Uitgangspunt 4: We behouden de leefbaarheid, natuur en het landschap van Bergeijk

Gezondheid, leefomgeving en natuur
Dit is het meest nadrukkelijk aanwezige thema tijdens de inloopsessies. Inwoners willen zekerheid dat de energietransitie niet ten koste gaat van gezondheid, natuur en leefkwaliteit.

Terugkerende punten:
- Zorgen over gezondheidseffecten van windturbines
- Bescherming van natuurgebieden, biodiversiteit en vogels.
- Behoud van het landschap en stiltegebieden.
- Verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties.

Wat nemen we mee?
De reacties laten zien dat gezondheid voor veel inwoners onlosmakelijk verbonden is met leefbaarheid. Daarom wordt gezondheid nadrukkelijk meegenomen in de uitwerking van dit uitgangspunt. De gemeente hecht grote waarde aan een gezonde leefomgeving, de leefbaarheid van de dorpen, de kwaliteit van het landschap en de aanwezige natuur.

Uitgangspunt 5: We werken samen aan een rechtvaardige en gedragen energietransitie

Rechtvaardigheid en verdeling van lusten en lasten
Dit thema komt regelmatig terug in de reacties. Inwoners vinden een eerlijke verdeling van kosten, baten, voordelen en eventuele nadelen belangrijk. Verschillende mensen verstaan hier echter verschillende dingen onder. De opvattingen lopen uiteen van persoonlijk of lokaal profijt tot voordelen voor het hele dorp of de gemeente. Ook worden vragen gesteld over wie mag profiteren van de energietransitie en worden onderwerpen zoals terugleverkosten voor zonnepanelen met dit thema verbonden.

Terugkerende punten:
- Geen energie opwekken ten guste van gebieden buiten de eigen gemeente.

- Niet één kern of gebied laten opdraaien voor de gevolgen.
- Voorkom uitsluitend voordelen voor een beperkte groep grondeigenaren.
- Opbrengsten delen met de gemeenschap.
- Iedereen gelijk behandelen.

Vertrouwen in overheid en besluitvorming
Inwoners geven het belang van vertrouwen in het proces mee. Inwoners willen een proces waarin zij invloed ervaren en waarin zichtbaar is hoe keuzes tot stand komen.

Terugkerende punten:
- Zorg dat besluiten transparant tot stand komen.
- Wees open over afwegingen en belangen.
- Geef inwoners inzicht in keuzes.
- Maak duidelijk welke rol gemeente, provincie en andere partijen hebben.

Wat nemen we mee?
De reacties onderschrijven het belang van een rechtvaardige energietransitie. In de Energiestrategie blijft daarom aandacht bestaan voor een eerlijke verdeling van kosten, baten, kansen, lusten en lasten, evenals voor een transparante en betrouwbare besluitvorming.

Uitgangspunt 6: We werken lokaal en regionaal samen aan energieopgaven

Tijdens de inloopsessies komt regelmatig de vraag naar voren op welk schaalniveau energievraagstukken moeten worden georganiseerd. Sommige inwoners benadrukken het belang van lokale regie en lokale oplossingen. Andere inwoners wijzen erop dat veel energievraagstukken gemeentegrenzen overstijgen en vragen om samenwerking op regionaal of zelfs nationaal niveau.

Wat nemen we mee?
De reacties laten zien dat inwoners zowel waarde hechten aan lokale regie als aan effectieve samenwerking. Daarom blijft het uitgangspunt dat wordt gezocht naar het schaalniveau waarop oplossingen het meest effectief zijn. Sommige opgaven vragen om lokale oplossingen, terwijl andere vraagstukken juist regionale samenwerking vereisen.

Conclusie

De inloopsessies bevestigen in grote lijnen de richting van de voorlopige uitgangspunten voor de Energiestrategie. Er zijn geen nieuwe hoofdthema's naar voren gekomen die aanleiding geven om aanvullende uitgangspunten op te stellen.

De reacties laten wel zien welke aspecten inwoners daarbij extra belangrijk vinden. Het gaat onder meer om gezondheid, natuur en landschap, lokaal eigenaarschap, energiebesparing, opslag, het optimaal benutten van bestaande mogelijkheden en een rechtvaardige verdeling

van lusten en lasten. Daarnaast hechten inwoners veel waarde aan een transparante afweging van keuzes, met name bij grootschalige opwek van energie. De reacties laten ook zien dat abstract geformuleerde uitgangspunten niet altijd eenduidig worden geïnterpreteerd. De Energiestrategie werkt de uitgangspunten daarom verder uit in strategische keuzes, zodat inzichtelijk wordt wat de betekenis en gevolgen daarvan zijn.

Tegelijkertijd gaven verschillende deelnemers aan dat zij zich in principe konden vinden in de afzonderlijke uitgangspunten, maar vraagtekens hadden bij de manier waarop deze in de praktijk samenkomen. Daarbij werd benoemd dat uitgangspunten vanuit hun perspectief soms met elkaar kunnen schuren en niet altijd eenvoudig gelijktijdig te realiseren zijn. Dit onderstreept het belang van een transparante afweging van belangen en keuzes in de verdere uitwerking van de Energiestrategie.